

JE MINULOST STÁLE ŽIVÁ?

Zločiny nacistického režimu jsou minulostí. Ano. Je hezké to tvrdit. A jednodušší tomu věřit. Ale myslím, že většina z nás ví, že to není pravda. Jsme nepoučitelní. Děláme ty samé chyby pořád dokola, i když možná nacházíme jiné a vyvinutější vymoženosti.

Soudíme ostatní, aniž bychom začali u sebe. Jsme xenofobní. Věříme informacím z druhé ruky a nedáme na vlastní úsudek, na vlastní zkušenost. Nehledáme. Neověřujeme. Jen slepě přikyvujeme a následujeme většinu.

Kde je vlastně prvopočátek válek? Kde se v lidech bere ta neuvěřitelná krutost? A proč?

Je to moc. Touha po moci. A ta se bohužel často dostává do rukou nesprávným lidem, kteří ji zakusí a chtějí víc. Jdou si za svými ideály s klapkami na očích. Hledají jen vlastní prospěch a pohodlí.

Ale jak tomu předejít? Jaká prevence je neúčinnější? A kdy s ní vůbec začít?

Už jako děti si osvojujeme hodnoty. Už tady je prvopočátek. Pozorujeme. Sledujeme chování svých rodičů a dalších autorit. Nezapomínáme na nesplněné sliby a všímáme si (ne)zodpovědnosti, kterou od svých nejbližších přijímáme. Potřebujeme důslednost.

V tomto období jsme nejvnímavějšími bytostmi na celé čáře našeho života, a především v této etapě si všímáme krutosti, principů, přístupu, zásad a návyků svého nejbližšího okolí.

Jak rosteme, ovlivňuje nás spousta faktorů. Škola, sociální prostředí, koníčky,... a odolnost vůči negativním vlivům těchto faktorů opět záleží na tom, co jsme si odnesli v raném věku našeho života.

Ale v žádném případě bychom neměli polevovat ani v dalších letech našeho vývoje. Pouštět si dokumentární filmy, podrobně si prostudovat příčiny a problematiku pomocí ověřených a důvěryhodných informací ve školách a ne daným obdobím jen proběhnout kvůli nedostatku času, by mělo být samozřejmostí. Tohle jsou moderní dějiny. Dotýkají se nás a mají na nás obrovský vliv. Prakticky jsme jejich součástí. Jsme jejich nástupci.

Na otázku, jestli nám ještě dnes hrozí podobná nebezpečí jako v první polovině minulého století, musím, ač nerada, odpovědět ano. A jestli je možné je odvrátit? Odpovím stejně, i když se jedná o „ano“ nadměrně idealistické. Ale ano, možné to je. Pokud od základu změníme svůj přístup ke společnosti, přehodnotíme smysl života a uvidíme svět střízlivýma očima.

Jsme preventivními pesimisty a paradoxem je, že oběti, které si musely projít koncentračními tábory, byly a často zůstávali charakterními a morálními lidmi, kteří i přes zažitá hrůzy věřili v lidskou dobrotu a uchovávali si naději až do úplného konce a já jejich odvahu nikdy nepřestanu obdivovat.

Ale jestli se lidstvo může poučit v dlouhodobé časové perspektivě, to si hádat netroufám. Nevím. To ukáže až čas.

Nerada bych moralizovala a nechci a nebudu nikomu sahat do svědomí. Jak jsem naznačila na začátku, rozhodla jsem se nesoudit ostatní a začít u sebe. Rozhodla jsem se nesouhlasit s něčím, jen proto, že se jedná o většinový názor. Rozhodla jsem se nebát jít proti proudu, když budu věřit, že jedním správně. Rozhodla jsem se nemít strach postavit se autoritám a, samozřejmě v mezích slušnosti, s nimi nesouhlasit, když to bude v zájmu dobrého úmyslu.

Nebudu věřit informacím z druhé ruky. Budu hledat, ověřovat. A nebudu slepě následovat většinu jen proto, že je to jednodušší.

Záleží na rozhodnutích. Každý z nás má v sobě určitou dávku morálky. A k ní bychom se měli obracet.

Morálka je vlastnost a povahové vlastnosti lze upravovat a lze na nich pracovat. Stačí chtít.

Každý si ale musí sáhnout do vlastního svědomí.

Příklady, jak takováhle rozhodnutí mohou dopadnout, nám historie poskytla víc než dost. A teď je jen na nás, našich dětech a dalších generacích, abychom už nikdy nedovolili, aby se takováto lidská krutost opakovala.

Na závěr si dovolím citovat Williama Styrona, protože tomu se příčina těchto zvěrstev podařila shrnout do dvou vět.

„Řekněte mi, kde byl v Osvětimi Bůh?“

„Kde byl člověk?“

NÁZEV DÍLA: JE MINULOST STÁLE ŽIVÁ?

JMÉNO AUTORA: ELIŠKA KVASNIČKOVÁ